

СТІВЕН КІНГ

АУТСАЙДЕР

РОМАН

Переклад з англійської Анастасії Рогози

ХАРКІВ **КЛУБ**
2019 СІМЕЙНОГО
ДОЗВІЛЛЯ

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

Думка тільки надає світові подобу порядку —
для тих слабких, що ймуть віри цьому спектаклю.

Колін Вілсон
«Країна сліпих»¹

¹ Colin Wilson (1931—2013) — англійський письменник і філософ; «Країна сліпих» («The Country of the Blind») — назва першого розділу його першої філософської праці «Аутсайдер» («The Outsider», 1956). (*Тут і далі прим. пер.*)

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

АРЕШТ

14 ЛИПНЯ

1

То була автівка без розпізнавальних знаків — непримітний кількарічний американський седан, — але шини з чорними боковинами та трійко пасажирів виказували її справжнє призначення. Двоє чоловіків на передніх сидіннях були вдягнені в синю уніформу. Позаду розташувався здоровань у костюмі. На хіднику стояло двоє чорношкірих хлопчиків — один поставив ногу на пошарпаний оранжевий скейтборд, другий тримав під пахвою скейт кольору лайма. Вони простежили, як автівка завершила на парковку біля парку відпочинку Естель Баргі, а тоді перезирнулися.

— Це п'ять-нуль¹, — сказав один.

— Та ну нафіг, — відповів другий.

Не марнуючи більше часу на розмови, вони подалися геть, штовхаючи свої скейтборди. Правило було просте: як приїхали п'ять-нуль — час забиратися. Батьки їх навчали, що життя чорношкірих мають значення, проте у випадку

¹ *Five-O* (амер. сленг) — копи, поліція; вислів пішов від серіалу «Hawaii Five-O», де числом 50 позначався поліцейський підрозділ (Гаваї — 50-й штат).

з п'ять-нуль — не завжди. Глядачі на бейсбольному полі заохотливо скрикнули й ритмічно заплескали в долоні — «Золоті дракони Флінт-Сіті» стали до битки в другій половині дев'ятого інінгу¹, вже відстаючи на одне очко.

Хлопці не озиралися.

2

Свідчення містера Джонатана Рітца [10 липня, 21:30, бесіду провадив детектив Ралф Андерсон]

Детектив Андерсон: Я знаю, що ви засмучені, містере Рітц, це цілком зрозуміло, але мені треба з'ясувати, що саме ви бачили сьогодні ввечері.

Рітц: Ніколи цього не забуду. Ніколи. Мені, мабуть, якась пігулка не завадить. Наприклад, «Валдіум»². Зроду його не ковтав, але зараз точно не завадить. Таке враження, що серце в горлі застрягло. Ваші криміналісти якщо знайдуть на місці злочину блювотиння, а певно, таки знайдуть, то хай знають, що воно моє. І мені не соромно. Будь-хто розпрощався б із вечерею, якби таке побачив.

Детектив Андерсон: Лікар, безперечно, випише вам заспокійливе — коли ми закінчимо. Я сам про все домовлюся, але наразі ви мені потрібні з ясною головою. Ви це розумієте, так?

Рітц: Так. Звісно.

Детектив Андерсон: Просто розкажіть мені все, що бачили, і на цей вечір будете вільні. Зробіте мені таку ласку, сер?

Рітц: Гаразд. Сьогодні ввечері близько шостої я пішов гуляти з Дейвом. Дейв — це наш бігль. Ми його годуємо о сімнадцятій. Самі з дружиною їмо о сімнадцятій

¹ Інінг — період бейсбольного матчу, за який обидві команди по черзі грають у захисті й нападі; усього в матчі дев'ять інінгів; «стати до битки» — вивести на поле бетера, який, граючи в нападі, має можливість заробляти очки.

² Одна з торгових назв діазепаму, що належить до класу транквілізаторів.

тридцять. Десь о вісімнадцятій Дейв уже готовий робити всі свої справи — я маю на увазі і «маленьку», і «велику». Я його вигулюю, поки Сенді, це моя дружина, мие посуд. Чесний розподіл праці. А чесний розподіл праці дуже важливий у шлюбі, особливо після того, як діти виросли. Отак ми мислимо. Щось я молоти починаю, так?

Детектив Андерсон: Усе гаразд, містере Рітц. Розповідайте, як вам зручно.

Рітц: Ой, звіть мене Джоном. Терпіти не можу оце «містер Рітц». Наче я крекер якийсь. Мене так діти дражнили в школі — «Крекер Рітц»¹.

Детектив Андерсон: Угу. Тож ви вигулювали собаку...

Рітц: Точно. І коли він учув сильний запах... то був запах смерті, я так думаю... мені довелося обома руками тримати повідець, хоча Дейв — собака невеликий. Йому хотілося дістатись джерела того запаху. І...

Детектив Андерсон: Стривайте, повернімося назад. Ви йшли зі свого дому на Малберрі-авеню, 249, о вісімнадцятій...

Рітц: Може, і трохи раніше. Ми з Дейвом спустилися пагорбом до «Джералда» — це бакалія на розі, де продаються всілякі делікатеси, — тоді пішли по Барнум-стрит і завернули до парку Філіс. Той, що діти називають «парк Сифіліс». Вони гадають, що дорослі нічого не розуміють, нічого не чують, але все ми чуємо і розуміємо. Принаймні деякі.

Детектив Андерсон: Ви завжди гуляєте цим маршрутом?

Рітц: Ну, інколи трохи його змінюємо, щоб не набридло, та, перш ніж йти додому, майже завжди попадаємо в той парк, бо Дейв там купу всякого винохує. Парковка при парку о такій годині майже порожня — якщо тільки старшокласники не приїжджають грати в теніс. Цього вечора машин не було, бо корти там ґрунтові,

¹ Популярна марка крекерів американського виробника «Набіско».

а напередодні дощило. На парковці стояла єдина автівка — білий фургон.

Детектив Андерсон: Комерційна вантажівка, як гадаєте?

Рітт: Точно. Без вікон, тільки половинчасті двері ззаду.

Такий фургон, що на них дрібні фірми перевозять товар. Може, то був «Еконолайн»¹, але точно не скажу.

Детектив Андерсон: Назви компанії на ньому не було?

Наприклад, «Кондиціонери від Сема» чи «Вікна на замовлення від Боба»? Щось таке?

Рітт: Ні-ні. Геть нічого. Та він був брудний, ось що вам скажу.

Давно його не мили. І багно на шинах, може, від дощу. Дейв понюхав шини, а тоді ми пішли однією з гравійних стежок поміж деревами. Приблизно за чверть милі Дейв загавкав і побіг праворуч у кущі. Саме тоді він і вчув той запах. Мало повідця в мене з рук не вирвав. Я все намагався притягнути його до себе, та він не давався, тільки перекидався, рив лапами землю й гавкав собі далі. Тож я взяв його на коротку — маю той повідець-рулетку, дуже зручний у таких випадках — і пішов слідом. Він уже не так реагує на білок і бурундуків, бо ж не пущення, та я подумав, що він учув енота. Я вже збирався його вертати, хотів він того чи ні, бо ж собака має розуміти, хто в неї хазяїн, але саме тоді помітив перші краплі крові. Вони були на березовому листі, десь на рівні моїх грудей, тобто футів п'ять² чи що від землі. Трохи далі на іншому листочку була друга крапля, а ще далі — ціла пляма, просто на кущах. Досі червона й мокра. Дейв її понюхав, але не зупинився. І слухайте, поки не забуду, тоді ж я почув, як десь позаду завівся двигун. Я б, може, і не помітив, та звук був гучний, наче глушник несправний. Такий гуркіт, розумієте, про що я?

Детектив Андерсон: Угу, розумію.

¹ «Econoline», стара модель мікроавтобусів «Ford» E-серії.

² ≈ 1,5 м.

Рітц: Не стану твердити, що то був білий фургон, я тою дорогою не вертався, тож не знаю, чи він поїхав, але думаю, що так і було. І ви знаєте, що це означає?

Детектив Андерсон: Скажіть, що ви самі думаете щодо цього, Джоне.

Рітц: Я покладаю, що він за мною стежив. Убивця. Стояв за деревами й спостерігав за мною. Мене аж дрижаки пробирають, як про це подумаю. Тобто коли зараз думаю. Тоді я просто зосередився на крові. І на тому, щоб Дейв не висмикнув мені з суглоба руки. Тоді мені вже стало страшно, і я не соромлюся в цьому зізнатися. Чоловік я невеликий, хоч і намагаюся тримати себе у формі, а зараз мені вже за шістдесят. Та й у двадцять років боець із мене був нікудишній. Але я мусив піти подивитися. Раптом комусь потрібна допомога.

Детектив Андерсон: І ви гідно вчинили. Як гадаєте, о котрій ви вперше помітили той кривавий слід?

Рітц: Я на годинник не глянув, але думаю, що о вісімнадцятій двадцять. Чи двадцять п'ять. Я пустив уперед Дейва на короткому повідку, щоби продертися крізь гілки, під якими він на своїх коротких ногах легко проходив. Ви ж чули, що кажуть про біглів — вони високоморальні, але низькотілі. Він гавкав, мов скажений. Ми вийшли на галявину, таку... Не знаю, така затишна місцина, де закохані можуть посидіти-попотискатися. Серед галявини стояла гранітна лавка, і вся вона була в крові. Дуже багато крові. Під лавою — ще більше. Поряд на траві лежало тіло. Відний хлопчик. Голова була повернута до мене, очі розплющені, а від горла взагалі нічого не лишилося. Нічого, крім червоної діри. Труси та сині джинси стягнуто до кісточок, і я побачив дещо... суху гілку, мабуть... що стирчала з його... його... ну, ви самі знаєте.

Детектив Андерсон: Знаю, але мушу попросити вас сказати це для протоколу, містере Рітц.

Рітц: Він лежав на животі, а гілка стирчала з п'ятої точки.

Теж уся в крові. Гілка. В одному місці кори не було, і там стояв відбиток долоні. Я його бачив ясно, як удень. Дейв уже не гавкав, а вив, бідолаха, і я просто не уявляю, хто б міг таке зробити. Певно, маніяк. Ви його впіймаєте, детективе Андерсон?

Детектив Андерсон: О так. Упіймаємо.

3

Парковка біля парку Естель Баргі була майже така велика, як біля супермаркету «Крогер», де Ралф Андерсон із дружиною скуповувалися щосуботи по обіді. Цього липневого вечора вона була заповнена вцент. На багатьох бамперах виднілися наліпки «Золотих драконів», а на кількох задніх вікнах красувалися галасливі слогани: «МИ ВАС ЗРОБИМО», «ДРАКОНИ СПАЛЯТЬ ВЕДМЕДІВ», «КЕП-СІТІ, МИ ЙДЕМО», «ЦЬОГО РОКУ НАША ЧЕРГА». З поля, де вже горіли прожектори (хоч примеркне ще нескоро), долинали вигуки й ритмічне плескання.

За кермом седана сидів Трой Рамадж, бувалий коп із двадцятирічним стажем. Неспішно їдучи повз ряди автомобілів, він мовив:

— Щоразу, як тут опиняюся, загадуюсь: хто ж вбіса така ця Естель Барга?

Ралф нічого не відповів. М'язи були напружені, шкіра — розпашіла, а пульс уже перевищував усі допустимі норми. За багато років роботи в поліції Ралф устиг заарештувати багатьох лиходіїв, але тут справа була інша. Відмінно жаска. Й особиста. Ось що було найгірше: особиста справа. Він не мусив брати участі в цьому арешті й чудово це усвідомлював, але після останнього скорочення бюджету в особовому складі поліцейського відділка Флінт-Сіті лишилося всього три детективи на повній ставці. Джек Госкінз був у відпустці, рибалив десь у дідька в зубах, — і полотном

дорога. Бетсі Ріггінз, яка мала б зараз сидіти в декретній відпустці, допомагатиме Поліції штату в інших аспектах сьогоднішньої операції.

Ралф дуже сподівався, що вони не стрибають поперед батька в пекло. Того вечора, на конференції напередодні арешту, він висловив своє занепокоєння Біллу Семюелзу, прокуророві округу Флінт. Семюелз був трохи замолодим для своєї посади — мав тридцять п'ять років, — але належав до правої політичної партії та був упевнений у собі. Не надміру впевнений, треба визнати, але, безперечно, налаштований войовничо.

«Ще лишаються гострі кути, які мені хотілось би згладити, — сказав тоді Ралф. — Ми не знаємо всього підспідка. До того ж він заявить, що має алібі. Неодмінно зауважить про алібі, якщо, звісно, не надумає одразу капітулювати».

«Як зауважить, — відповів Семюелз, — ми його спростуємо. Сам знаєш, що спростуємо».

Ралф у цьому не сумнівався і знав, що вони знайшли справжнього винуватця, та все одно, перш ніж тиснути на гачок, йому хотілося провести детальніше розслідування. Наприклад, знайти в алібі цього сучого сина дірки й розширити їх так, щоб вантажівка могла проїхати, а *тоді* вже арештовувати. Здебільшого правильний порядок дій був саме такий. Але не зараз.

«Маємо три позиції, — сказав Семюелз. — Готовий їх почути?»

Ралф кивнув. Зрештою, вони мусили працювати разом.

«По-перше, містяни, а особливо батьки малолітніх дітей, нажахані та злі. Вони хочуть, щоб ми чимшвидше справили арешт і повернули їм відчуття безпеки. По-друге, докази безперечні. Зроду не бачив такої певної справи. Ти зі мною згоден?»

«Так».

«Окей, і по-третє. Вагомий пункт, — Семюелз нахилився до Ралфа. — Ми не знаємо, чи він раніше вже таке робив —

хоч, як робив, ми це з'ясуємо, щойно почнемо копати. Але чорт забирай, цього разу — точно його рук діло. Зірвався. Калину стратив. І коли це сталося...»

«Йому захочеться зробити це знов», — закінчив Ралф.

«Правильно. Може, не так одразу після Пітерсона, але хтозна. Господи, він же весь час із дітьми проводить. З малими хлопцями. І якщо він уб'є когось із них — чхав я на свою роботу, ми собі цього ніколи не пробачимо».

Ралф і так уже картав себе за те, що не зміг цього передбачити. Почуття провини було нелогічне: не вийде просто зазирнути в очі чоловіку, який прийшов до тебе на пікнік по завершенні сезону Малої ліги, і збагнути, що він замислює невимовне зло — випецує його, вигодовує, наглядає за розвитком. Але брак логіки не міг зарадити почуттям Ралфа.

Тож зараз Андерсон нахилився до копів, які сиділи попереду, тицьнув пальцем і сказав:

— Он. Спробуй місця для інвалідів.

Офіцер¹ Том Єйтс, який сидів біля водія на «місці стрільця», відповів:

— Босе, за це штраф у двісті баксів.

— Гадаю, цього разу нам пробачать, — мовив Ралф.

— Та я жартую.

У Ралфа не було настрою для дотепних поліцейських пересварок, тож він змовчав.

— Місця для калік — слухаюсь! — сказав Рамадж. — Бачу двійко вільних.

Він зайняв одне машино-місце, і троє чоловіків вийшли з автівки. Ралф помітив, що Єйтс відкинув застібку на руків'ї свого «глока», і похитав головою:

— Ти здурів? На матчі людей з півтори тисячі.

— А що як він почне тікати?

— То наздоженете.

¹ У Великій Британії та Америці — загальна назва співробітників поліції, а не військове звання.

Притулившись до капота, Ралф дивився, як двоє поліцейських Флінт-Сіті рушили до поля, прожекторів і забитих трибун, де тільки дужчали оплески й кричалки. Поспішний арешт убивці Пітерсона був рішенням, якого він і Семюелз дійшли разом (хоч і неохоче). Ідея про арешт під час матчу повністю належала Ралфові.

— Ідете? — озирнувся Рамадж.

— Ні, не йду. Ви робіть свою справу, не забудьте гарненько і гучненько зачитати йому права, а тоді ведіть сюди. Томе, як поїдемо, ти сядеш до нього на задне сидіння. Я сидітиму попереду з Троєм. Білл Семюелз чекає на мій дзвінок, він зустріне нас у відділку. Далі ним займатиметься начальство. А от арешт — на тобі.

— Але ж це ваша справа, — сказав Єйтс. — То чого ви не хочете власноруч схопити виродека?

Ралф стояв непорушно, склавши руки навхрест.

— Тому що чоловік, який звалтував Френкі Пітерсона гілкою і роздер йому горло, чотири роки тренував мого сина — два в Юніорах і ще два в Малій лізі. Він торкався мого сина руками, показував йому, як тримати битку, тож я за себе не відповідаю.

— Ясно, ясно, — сказав Трой Рамадж і пішов із Єйтсом до поля.

— Агов, іще мене послухайте.

Вони озирнулися.

— Там одразу й надягнете на нього наручники. Спереду надягнете.

— Це проти правил, босе, — відказав Рамадж.

— Знаю, і мені байдуже. Я хочу, щоб усі бачили, як його ведуть у наручниках. Зрозуміло?

Коли поліцейські пішли, Ралф дістав з-за пояса мобілку. Номер Бетсі Ріггінз стояв на швидкому наборі.

— Ти на місці?

— Звісно що на місці. У машині перед його будинком. Я і ще четверо патрульних.

- Ордер на обшук?
— Затискаю у своїй гаряченькій долоньці.
— Добре, — сказав Ралф і вже хотів завершити виклик, коли дещо згадав: — Бетс, коли в тебе термін?
— Учора, — відповіла вона. — Тож не барися з цим лайном. І перша повісила слухавку.

4

Свідчення місіс Арлін Стенгоуп [12 липня, 13:00, бесіду провадив детектив Ралф Андерсон]

Стенгоуп: Детективе, це багато часу забере?

Детектив Андерсон: Аж ніяк. Просто розкажіть мені, що ви бачили по обіді у вівторок 10 липня, і будете вільні.

Стенгоуп: Гаразд. Я саме виходила з «Делікатесів Джералда». Я завжди там скуповуюсь щовівторка. Продукти в Джералда дорожчі, та я не ходжу до «Крогеру» відтоді, як припинила водити машину. Через рік після того, як помер мій чоловік, я відмовилася від прав, бо вже не довіряю своїй реакції. Було кілька пригод. Тільки бампери пом'яла, знаєте, але мені цього вистачило. «Джералд» усього за два квартали від квартири, де я мешкаю відтоді, як продала будинок, і лікар каже, що мені корисно ходити пішки. Для серця корисно, розумієте? Тож я виходила з трьома пакунками у своєму маленькому візочку — наразі я можу собі дозволити не більше трьох сумок покупок, бо ціни такі високі, що жах бере, особливо на м'ясо, і я вже не пам'ятаю, коли востаннє купувала бекон... і тоді я побачила того хлопчика, Пітерсона.

Детектив Андерсон: Ви певні, що бачили саме Френка Пітерсона?

Стенгоуп: О так, то був Френк. Бідолашний хлопець, так шкода, що з ним таке сталося, але зараз він уже на небі

й муки його скінчилися. Хоч якась утіха. У Пітерсонів двійко хлопців, самі знаєте, обоє руді, з такими жажливими морквяними маківками, але перший син — Олівер, так його звати, — він старший років принаймні на п'ять. Він колись приносив нам газети. А у Френка є велосипед, отой із високим кермом і вузьким сидінням...

Детектив Андерсон: Називається «сидіння-банан».

Стенгоуп: Того я не знаю, але знаю, що воно було такого яскравого зеленого кольору лайма — ото гидка барва, а ще з наліпкою. «Старші класи Флінт-Сіті». Тільки він уже ніколи не попаде до старших класів, атож? Бідолашний, бідолашний хлопчик.

Детектив Андерсон: Місіс Стенгоуп, не бажаєте зробити невеличку перерву?

Стенгоуп: Ні, я хочу вже закінчити. Мені треба додому, годувати кішку. Я завжди її годую о третій, вона зголодне. І непокоїтиметься, де я є. А можна у вас носовичок попросити? Щось я розклеїлася. Дякую.

Детектив Андерсон: Ви помітили наліпку на сидінні велосипеда Френка Пітерсона, бо...

Стенгоуп: Ой, ну, тому що він на ньому не сидів. Котив свій велосипед по парковці біля «Джералда». У нього ланцюг порвався, волочився асфальтом.

Детектив Андерсон: Ви помітили, у що він був одягнений?

Стенгоуп: У футболку з якимось рок-н-рольним гуртом. Я тих гуртів не знаю, тож не можу сказати, з яким саме. Якщо для вас це важливо, то вибачайте. А на голові була бейсболка з логотипом «Рейнджерів». Він відсунув її на потилицю, і я бачила всю ту руду шевелюру. Знаєте, зазвичай морквяні маківки рано лисіють. Але йому вже тим не треба перейматися, правда? Ох, який жаль. Менше з тим, на іншому кінці парковки стояв брудний білий фургон. З нього вийшов чоловік і підійшов до Френка. Він...

Детектив Андерсон: Ми до цього ще доберемося, але спершу я хочу розпитати вас про фургон. Який він був, без вікон?

Стенгоуп: Так.

Детектив Андерсон: А написів на ньому не бачили? Ніякої назви компанії чи щось таке?

Стенгоуп: Ні, не помітила.

Детектив Андерсон: Окей, поговоримо про того чоловіка. Ви його впізнали, місіс Стенгоуп?

Стенгоуп: Так, звісно. Це був Террі Мейтленд. На Західному боці всі знають Тренера Ті. Його так навіть у старших класах називають. Він там викладає англійську, ну, ви в курсі. Мій чоловік працював разом із ним, поки не вийшов на пенсію. Його кличуть Тренером Ті, бо він займається з гравцями Малої ліги, а коли там справи кінчаються — то з бейсбольною командою Міської ліги, а восени навчає малечу грати у футбол. У тієї ліги теж якась назва є, та я не пам'ятаю.

Детектив Андерсон: Повернімося до того, що ви бачили у вівторок по обіді...

Стенгоуп: Та розповідати небагато. Френк перемовився з Тренером Ті й показав на порваний ланцюг. Тренер Ті кивнув і прочинив задні дверцята білого фургона, який аж ніяк не міг йому належати...

Детектив Андерсон: Чому ви так вирішили, місіс Стенгоуп?

Стенгоуп: Тому що на ньому були оранжеві номери. Не знаю, який то штат, я вже поганенько бачу здалеку, але знаю, що в Оклагомі номери білі й сині. Як не є, а в кузові фургона я нічого не помітила, окрім тої довгої зеленої штуки, схожої на скриню для інструментів. То була скриня для інструментів, детективе?

Детектив Андерсон: Що сталося потім?

Стенгоуп: Ну, Тренер Ті поклав велосипед Френка до кузова й зачинив дверцята. Поплескав Френка по спині. Потім пішов до водійського місця, а Френк рушив на

протилежний бік, до пасажирського. Вони сіли, і фургон поїхав геть у напрямку Малберрі-авеню. Я думала, Тренер Ті відвезе малого додому. Звісна річ, що так і подумала. А як інакше? Террі Мейтленд живе на Західному боці вже як двадцять років, і родина в нього чудова, дружина й двоє дочок... можна мені ще носовичок? Дякую. Ми вже скоро закінчимо?

Детектив Андерсон: Так, і ви дуже нам допомогли. Здається, ще до того, як я ввімкнув диктофон, ви сказали, що тоді була десь третя дня?

Стенгоуп: Рівно третя. Я чула дзвони ратуші, як виходила з магазину зі своїм візочком. Хотіла піти додому й нагодувати кішку.

Детектив Андерсон: І хлопець, якого ви бачили, той рудоволосий хлопчик, був Френк Пітерсон.

Стенгоуп: Так. Пітерсони живуть просто за рогом. Оллі якось приносив мені газети. Я весь час тих хлопців бачу.

Детектив Андерсон: А чоловік, який поклав велосипед у кузов білого фургона й поїхав геть із Френком Пітерсоном, був Теренс Мейтленд, також відомий як Тренер Террі або Тренер Ті.

Стенгоуп: Так.

Детектив Андерсон: Ви в цьому певні?

Стенгоуп: О так.

Детектив Андерсон: Дякую, місіс Стенгоуп.

Стенгоуп: Хто б міг подумати, що Террі таке накоїть? Як ви гадаєте, були інші жертви?

Детектив Андерсон: Це ми дізнаємося в ході розслідування.

5

Відтоді як турнірні ігри Міської ліги відбувалися на стадіоні Естель Баргі (найкраще бейсбольне поле в окрузі та єдине, де стояли прожектори для нічних матчів), домашня перевага розподілялася через жеребкування. Перед початком